

Prima instanță: C. Ursachi
Instanța de apel: V. Pruteanu, L. Popova, V. Efros

Î N C H E I E R E

20 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
Judecători

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursurilor declarate de către avocatul Coban Igor în interesele recurentului Grigor Andrei și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Grigor Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, prin care a fost respinse apelurile declarate de către Grigor Andrei și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și menținută hotărârea judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 11 mai 2015,

c o n s t a t a t :

La 23 februarie 2015 Grigor Andrei s-a adresat cu cerere de chemare în instanța de judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova în care a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil, încasarea prejudiciului moral în mărime de 130000 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea pretențiilor a reiterat că, Grigor Andrei împreună cu tatăl său Grigor Chiril și toată familia sa, la 13 iunie 1941 au fost deportați în rezultatul represiunilor politice, fiindu-le confiscată toată averea. Procuratura Generală a Republicii Moldova la 14 octombrie 1991 a reabilitat membrii familiei Grigor.

Sușține că judecătoria Centru mun. Chișinău la 05 iulie 1994 a constatat faptul decesului tatălui său, Grigor Chiril în rezultatul represiunilor politice din anul 1944. Ulterior Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova în anul 2006 a eliberat din arhiva sa reclamantului Grigor Andrei certificatele din 1949 și 1955 care dovedesc faptul represiunii politice familiei Grigor și confiscarea averii acestora. Primind răspunsul Arhivei Naționale nr.3066 din 30 ianuarie 2006 despre nepedepirea informațiilor care să confirme averea deținută, pînă în anul 1941, de

familia Grigor în localitatea Funduri Vechi, Județul Bălți, s-a adresat Primăriei comunei Funduri Vechi pentru determinarea volumului averii confiscate în urma represiunilor politice.

La 24 martie 2006 Primăria Funduri Vechi i-a eliberat un act prin care recunoaște volumul averii confiscate în rezultatul represiunilor politice de la familia Grigor.

Menționează că după respectarea procedurii administrative, la 31 octombrie 2006 Grigor Andrei s-a adresat cu cerere de chemare în judecată la judecătoria Glodeni prin care a solicitat compensarea valorii averii confiscate în rezultatul represiunilor politice de la familia sa și încasarea venitului ratat și a prejudiciului moral.

Prin Hotărârea judecătorei Glodeni din 31 martie 2008 s-a anulat decizia nr.2/I-I din 03 martie 2008 a Comisiei speciale de pe lângă Consiliul r-nu1 Glodeni.

Prin Decizia Curții de Apel Bălți nr.2a-862/08 din 20 mai 2008 s-a anulat hotărârea judecătorei Glodeni din 31 martie 2008 nr.2a-862/08, iar cauza civilă a fost remisă la rejudecare.

Prin hotărârea judecătorei Glodeni din 12 septembrie 2008 nr.2-455/08 s-a constatat faptul că la 13 iunie 1941 de la Grigor Chirii (tatăl reclamantului) și Grigor Ustina (mama reclamantului) s-a confiscat avere în volumul prevăzut de actul eliberat de Primăria comunei Funduri Vechi din raionul Glodeni datat cu data de 24 martie 2006.

Prin hotărârea judecătorei Glodeni din 08 decembrie 2008nr. 2-648/08 s-a prelungit reclamantului Grigor Andrei termenul de acceptare a succesiunii la averea rămasă moștenire de la tatăl său Grigor Chirii, recunoscut decedat în anul 1944.

Drept urmare Grigor Andrei la 12 februarie 2009 a primit certificatul de moștenitor legal.

Prin Decizia Curții de Apel Bălți nr. 2a-370/09 din 24 februarie 2009 a fost anulată încheierea și hotărârea judecătorei Glodeni din 08 decembrie 2008 nr.2-360/08, iar cauza civilă remisă la rejudecare.

Prin hotărârea judecătorei Glodeni din 04 august 2009 nr.2-193/09 s-a dispus compensarea averii confiscate în rezultatul represiunilor politice familiei Grigor și cheltuielile de judecată, în suma totală de 1152798 lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți nr.2a-120/2010 din 26 ianuarie 2010 a fost anulată hotărârea judecătorei Glodeni din 04 august 2009 nr.2-193/09 iar cauza civilă remisă la rejudecare.

Prin încheierea judecătoria Glodeni nr. 2-455/08 din 15 decembrie 2009 s-a admis cererea de revizuire a Ministerul Finanțelor Republicii Moldova, peste un an și 3 luni de zile de la data emiterii hotărârii judecătorei Glodeni din 12 septembrie 2008 nr.2-455/08, ulterior admiterii cererii de revizuire a Ministerului Finanțelor Republicii Moldova, Curtea de Apel Bălți la 26 ianuarie 2010 a emis o Decizie nr.2a-120/2010 de anulare a hotărârii judecătorei Glodeni din 04 august 2009 nr.2-193/09, iar cauza civilă remisă la rejudecare.

Ca rezultat judecătoria Glodeni primind pentru rejudecare cauza civilă cu privire la compensarea averii confiscate în rezultatul represiunilor politice, suspendă

procesul civil, pînă la examinarea cererii de constatare a faptului confiscării averii în urma represiunii politice.

Prin hotărîrea judecătorei Glodeni nr.2-121/10 s-a admis acțiunea lui Grigor Andrei prin care se constată faptul că la 13 iunie 1941 de la Grigor Chirii (tatăl reclamantului) și Grigor Ustina (mama reclamantului) s-a confiscat avere în volumul prevăzut de actul eliberat de Primăria comunei Funduri Vechi din raionul Glodeni datat cu data de 24 martie 2006.

Prin decizia Curții de Apel Bălți nr.2a-1656/10 din 30 noiembrie 2010, s-a casat hotărîrea judecătorei Glodeni din 06 august 2010 și s-a scos cererea de pe rol pe motiv că a apărut un litigiu care urmează a fi soluționat în procedura contencioasă.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 20 aprilie 2011 nr.2ra-613/11 s-a menținut Decizia Curții de Apel Bălți din 30 noiembrie 2010.

Prin hotărîrea judecătorei Glodeni nr.2-5/11 din 29 decembrie 2011 s-a constatat faptul că la 13 iunie 1941 de la Grigor Chirii (tatăl reclamantului) și Grigor Ustina (mama reclamantului) s-a confiscat avere în volumul prevăzut de actul eliberat de Primăria comunei Funduri Vechi r-nul Glodeni și i s-a adjudecat reclamantului suma averii confiscate în suma de 1025544 lei și cheltuieli de judecată în suma de 8299 lei 64 bani.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 03 aprilie 2012 s-a dispus efectuarea unei expertize privind evaluarea bunului imobil și anume: casa de locuit, confiscata în rezultatul represiunilor politice. În rezultat deși se diminuează datele cele stabilite în instanța de fond, fără a constata alt material probatoriu, Curtea de Apel Bălți prin Decizia din 16 noiembrie 2012 casează hotărîrea judecătorei Glodeni nr.2-5/11 din 29 decembrie 2011, cu remiterea cauzei la rejudecare.

Prin hotărîrea judecătorei Glodeni din 08 aprilie 2013 s-a adjudecat reclamantului valoarea bunurilor confiscate în rezultatul represiunilor politice în sumă de 970562 lei și cheltuieli de judecată în sumă de 12 254 lei 91 bani.

Prin Decizia Curții de Apel Bălți din 09 iulie 2013 nr.2a-1327/13 s-a casat hotărîrea judecătorei Glodeni nr.2-69/13 și s-a adjudecat reclamantului Grigor Andrei doar o parte a averii confiscate în sumă de 220798 lei și cheltuieli de judecată în sumă de 12 254 lei 91 bani.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 10 septembrie 2014 s-a declarat inadmisibil recursul declarat de către Grigor Andrei.

Indică reclamantul Grigor Andrei că, acțiunea civilă privind compensarea valorii averii confiscate în rezultatul represiunilor politice de la familia sa și încasarea venitului ratat și a prejudiciului moral a durat aproximativ nouă ani, acțiunea civilă intentată de reclamantul Grigor Andrei a fost remisă spre rejudecare de 5 ori.

Mai susține că, Grigor Andrei se află în situație precară fiind pensionar, s-a prezentat la toate ședințele de judecată numite de instanțele naționale.

Astfel, fiind în etate din respect pentru instanța de judecată și pentru a asigura examinarea cauzei în termen rezonabil se deplasa la o distanță de pînă la 170 km într-o direcție. Admiterea cererii de revizuire a Ministerului Finanțelor Republicii Moldova din 15 decembrie 2009 a dus la rejudecarea cauzei pe un termen de aproximativ 6 ani, iar tergiversarea nu-i poate fi imputată lui Grigor Andrei.

Afirmă că încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei i-a cauzat și un prejudiciu moral determinat de multiple situații stresante, frustrări și decepționări profunde în calitatea actului de justiție, provocarea stresului psiho-emoțional major, fapt manifestat prin senzații de neliniște și disconfort, tulburări de gândire și exprimare, insomnie, și timpul petrecut în instanțele de judecată generându-i în acest sens oboseală și stres.

Consideră că prin încălcarea dreptului respectiv i s-a cauzat un prejudiciu moral în mărime de 130 000 (una sută treizeci mii) lei, această compensare fiind una echitabilă, nemajorată, rațională și proporțională cerințelor cauzate pe parcursul a aproximativ nouă ani de zile și în măsură să aducă satisfacție. Raționalitatea calculului prejudiciului moral rezidă în raționamentul de 15000 (cincisprezece mii) lei pentru fiecare an din cei 8 ani de tergiversări și 10000 (zece mii) lei pentru al 9 an ne deplin de tergiversări, iar în total 130000 (una sută treizeci mii) lei.

Prin hotărârea judecătoreiei Buiucani mun. Chișinău din 11 mai 2015 s-a admis parțial acțiunea înaintată de Grigor Andrei.

S-a constatat încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Grigor Andrei prejudiciu moral în mărime de 30000 lei și cheltuieli de judecată în mărime de 87.15 lei. Restul pretențiilor s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015 s-au respins apelurile declarate de către Grigor Andrei și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea judecătoreiei Buiucani mun. Chișinău din 11 mai 2015.

La 03 martie 2016 avocatul Coban Igor în interesele recurentului Grigor Andrei a declarat recurs împotriva hotărârilor judecătorești, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii judecătoreiei Buiucani mun. Chișinău din 11 mai 2015 și a decizie Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015 și emiterea unei decizii de admitere integrală a acțiunii înaintate de către Grigor Andrei.

În motivarea recursului invocă că, nu este de acord cu decizia instanței de apel în partea încasării cuantumului prejudiciului moral, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral instanța nu a luat în considerație gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate.

Menționează că argumentul instanței de apel precum că încasarea prejudiciului moral în mărime de 130000 lei este contrar principiului general al echității, fiind o sumă disproporțională cu sumele acordate de CEDO, este neîntemeiat și nemotivat, această sumă fiind una echitabilă acordate în cazuri similare de către CEDO.

Consideră că suma prejudiciului moral nu este justificată și echitabilă în comparație cu suferințele cauzate prin tergiversarea judecării cauzei. Instanțele investite cu judecare fondului urmau să aprecieze importanța cauzei pentru reclamant.

Totodată nu au manifestat diligență deosebită și a ținut cont de prevederile art.6 al Convenției CEDO.

La 15 aprilie 2016 recurentul Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, și a hotărârii judecătoreiei Buiucani mun. Chișinău din 11 mai 2015 solicitând în principal respingerea acțiunii,

ca neîntemeiată, în subsidiar modificarea deciziei în sensul diminuării sumelor acordate.

Consideră că, instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin toate împrejurările care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, nu a apreciat obiectiv, sub toate aspectele probele la dosar, aplicând incorect normele de drept material și procesual. Suma prejudiciului moral acordată de instanța de apel este exagerată. Reclamantul nu a demonstrat care este legătura de cauzalitate între încălcare și prejudiciu. Din materialele dosarului derivă că nu au fost prezentate probe veridice, admisibile, pertinente și concludente care să confirme faptul pricinuirii prejudiciului considerabil.

În cadrul examinării cauzei civile de către instanța de judecată nu a fost efectuată o analiză minuțioasă a circumstanțelor de drept și de fapt, astfel aceasta la stabilirea mărimii despăgubirii a omis principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Menționează că la examinarea cauzei prin numirea expertizei instanța a asigurat în conformitate cu art.26-27 Codul de procedură civilă egalitatea și disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, garantate prin lege, iar aflarea dosarului la expertiză nu poate fi atribuită la noțiunea de judecare a cauzei deoarece acesta de facto nu se afla în instanța de judecată.

Relatează că instanțele investite cu judecarea fondului la adoptarea soluției urmau să constate gradul de complexitate a cauzei, care este aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.149/11 din 29 martie 2011, iar la caz acțiunea fiind apărută din dreptul de proprietate urma a fi apreciată cu gradul de complexitate nouă.

Totodată invocă recurentul că reprezentantul statului în această categorie de litigii este Ministerul Finanțelor și nicidecum Ministerul Justiției.

Afirmă că durata procesului de circa șapte ani nu constituie o încălcare a prevederilor art.6 CEDO, reieșind din gradul de complexitate a ei.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit scrisorii de comunicare a Curții de Apel Chișinău (f.d.183), decizia motivată a fost expediată în adresa participanților la proces la 09 februarie 2016, însă nu există dovada legală de recepționare, astfel instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și recursul declarat la 03 martie 2016, și respectiv la 15 aprilie 2016 sunt depuse în termen, potrivit prevederilor art.434 Codul de procedură civilă.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de

contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art.432 alin.(1) Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației, în viziunea recurentului, fără a indica un temei prevăzut de art.432 alin.(2), (3) și (4) Codul de procedură civilă, sunt inadmisibile din considerentele că nu se încadrează în prevederile art. 432 alin.(2), (3) și (4) Codul de procedură civilă și nu constituie temei de casare a deciziei, deoarece recursul exercitat are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și jurisprudența CEDO, conform căreia recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs. Prin prisma art. 432 alin.(4) Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă. Din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Argumentele invocate de către recurenți poartă un caracter declarativ, se combat cu probele administrate și nu au suport legal.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de drept material, procedural și apreciind corect probele administrate a emis o hotărâre legală, iar argumentele invocate de către avocatul Coban Igor în interesele recurentului Grigor Andrei și Ministerul Justiției al Republicii Moldova în cererile de recurs poartă caracter declarativ și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către avocatul Coban Igor în interesele recurentului Grigor Andrei și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Tatiana Vieru

Judecători

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari